

А. ДЖУМАБАЄВА, бакалавр, НТУ «ХПИ»;

С. ШАКУЛИЄВА, бакалавр, НТУ «ХПИ»;

Р.Ф. СМОЛОВИК, професор, к.е.н., НТУ «ХПИ»

АНАЛІЗ ДЕЯКИХ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуті деякі шляхи підвищення ефективності роботи підприємства на базі одержання більшого прибутку, підвищення фінансової стійкості підприємства, рівня рентабельності його господарської діяльності. Розглянуто значення прибутку як найважливішого абсолютного показника ефективності господарської діяльності й рентабельності як відносного показника результатів його господарської діяльності. Проаналізовано пріоритетні шляхи використання прибутку в умовах промислового підприємства не залежно від форм його власності.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, ефективність, фінансова стійкість, собівартість, фінансові результати, реалізація продукції.

Вступ. Однією з найважливіших проблем, які вирішують вітчизняні підприємства, є недостатня ефективність організації процесом керування фінансовими ресурсами. Особливо гострої дана проблема стає в умовах глобалізації економічних систем.

Постановка завдання й ціль дослідження. Розвиток ринкових відносин у сучасних умовах значно підвищує відповідальність підприємств у процесі підготовки й прийнятті управлінських рішень, що забезпечують ефективність виробничої, інвестиційної й фінансової діяльності підприємства, що виражається в досягнутих фінансових результатах.

Викладання основного матеріалу дослідження. Метою аналізу фінансових результатів господарської діяльності підприємства є пошук резервів, спрямованих на підвищення ефективності його діяльності, рівня рентабельності виробництва й зміцнення його фінансового стану як основи стабільної роботи підприємства й виконання їм зобов'язань перед бюджетом, банками й другими фінансовими установами.

Економічний аналіз фінансових результатів господарської діяльності підприємства починається з аналізу й оцінки його фінансового стану на основі даних балансу.

© А Джумабаєва, С. Шакулієва, Р.Ф. Смоліков. 2015

Для аналізу фінансового стану підприємства за даними балансу, необхідно використати порівняльні дані, які охоплюють два планових періоди й більше. Аналізуючи тенденції, можна знайти кошовні ключові моменти щодо важливих факторів, що роблять вплив на фінансові результати господарської діяльності підприємства. Аналіз структури статей балансу й динаміка їхніх змін проводиться за допомогою одного з наступних способів:

- аналіз безпосередньо по балансі без попередньої зміни балансових статей;

- складання ущільненого порівняльного аналітичного балансу шляхом агрегування деяких однорідних по складу елементів балансових статей;

- проведення додаткового коректування балансу на індекс інфляції з наступним агрегуванням статей у необхідному аналітичному розрізі.

Аналіз по балансу – досить трудомістка й частіше малоефективна процедура, тому що занадто велика кількість розрахункових показників не дозволяє виділити головні тенденції в зміні фінансового стану підприємства.

Узагальнюючим фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток, рівень рентабельності. Значення показника прибутку обумовлене тим, що з однієї сторони він залежить, в основному, від кінцевих результатів господарської діяльності підприємства; впливає на підвищення економічної зацікавленості працівників в ефективному використанні всіх видів ресурсів: матеріальних, трудових, фінансових, інтелектуальних. Крім того прибуток служить найважливішим джерелом формування: державного бюджету, за рахунок відрахування від прибутку, формування місцевого бюджету, а також головним джерелом технічного й соціального розвитку підприємства, оскільки прибуток підприємства залишається в його розпорядженні, – головне джерело формування всіх його фондів економічного стимулювання.

Фінансовий результат в основному враховує два фактори господарської діяльності – доходи підприємства, одержувані в результаті реалізації продукції, робіт, послуг і витрати, необхідні для їхнього виготовлення. Розмір одержаного прибутку та рівень рентабельності має важли-

ве значення в діяльності підприємства. Ці показники мають вплив на формування фінансових ресурсів підприємства, на збільшення його ринкової вартості, на ефективність виробничої діяльності та, як наслідок, на рівень економічного розвитку держави.

Практика промислових підприємств дозволяє зробити висновок, що необхідною умовою вдосконалення механізму формування та використання прибутку кожного підприємства є розрахунок потреби прибутку. Економічне обґрунтування останнього проводиться на основі детального планування окремих напрямів використання грошових коштів для досягнення стратегічних цілей діяльності підприємства. Також розрахунок потреби прибутку має бути підкріплений реальними можливостями підприємства щодо отримання необхідного розміру прибутку. Тому під час розподілу прибутку треба визначити обґрунтовані пріоритети його розподілу з урахуванням обмеженості ресурсів, та визначити конкретні цілі, для досягнення яких будуть мобілізуватися ресурси підприємства.

Таким чином, на нашу думку, основними напрямками покращення цільової структури використання прибутку на підприємстві є: розробка детального плану використання та розподілу прибутку підприємства з конкретними датами та визначенням кошторисом; створення умов діяльності підприємства, при яких прибуток, що розподіляється підприємством, не буде використовуватися для сплати штрафних санкцій; визначення пріоритетного шляху використання прибутку – капіталізації коштів, що призведе до подальшого розвитку підприємства та покращення фінансових результатів від його діяльності; оптимізація розміру коштів, що спрямовуються на фонд споживання, зокрема грошових коштів, призначених для матеріального заохочення працівників, що сприятиме підвищенню продуктивності праці і, як наслідок, величини прибутку у майбутніх періодах, а також соціального розвитку підприємства; та ін.

Необхідно відмітити, що одним із важливих резервів росту прибутку підприємства являється збільшення об'єму реалізації товарної продукції, зниження собівартості, поліпшення якості продукції. Між прибутком й об'ємом реалізації продукції існує пряма залежність: тобто чим більше продукції реалізується, при інших рівних умовах, тим більшою є сума прибутку, і навпаки, невиконання плану з реалізації продукції зме-

ншує величину прибутку. Крім того збільшення прибутку підприємства внаслідок розвитку виробничої діяльності дає змогу підприємству мати фінансові засоби на його виробничий та соціальний розвиток, матеріальне заохочення працівників.

Розрахунок збільшення чистого прибутку від збільшення обсягу реалізації продукції має вигляд:

$$\Delta\text{ЧП} = \text{ЧП}' - \text{ЧП}_0,$$

де $\Delta\text{ЧП}$ – зміна чистого прибутку;

$\text{ЧП}'$ – плановий чистий прибуток;

ЧП_0 – чистий прибуток у звітному періоді.

Розрахунок рівня рентабельності діяльності підприємства (R_d) по чистому прибутку має вигляд:

$$R_d = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} \times 100\%,$$

де ЧП – чистий прибуток, ЧД – чистий дохід від реалізації продукції.

Необхідно враховувати той факт, що зниження собівартості виготовленої продукції є найважливішим фактором росту прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно відображається ефективність використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається підприємство. Зниження собівартості – необхідна умова стабілізації цін, економічного процвітання будь-якого підприємства, джерело накопичень фінансових ресурсів для прискорення соціально-економічного розвитку держави, суспільства, підвищення якості життя населення.

Висновки. Узагальнюючим фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток, рівень рентабельності. Значення показника прибутку обумовлене тим, що з однієї сторони він залежить, в основному, від кінцевих результатів господарської діяльності підприємства; впливає на підвищення економічної зацікавленості працівників в ефективному використанні всіх видів ресурсів: матеріальних, трудових, фінансових, інтелектуальних. Необхідно враховувати той факт, що зниження собівартості виготовленої продукції є найважливішим фактором росту прибутку. Таким чином, підвищення прибутковості, рівня рентабельності підприємства та його стратегічного розвитку потребує вдоскона-

лення механізму формування, розподілу та використання прибутку; однак, рішення цих завдань потребує сформуванню необхідний обсяг інвестиційних ресурсів.

Список літератури: 1. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. – Х.: Фактор, 2003. 2. Всеукраїнський бухгалтерський щотижневик «Баланс» №11 (396), 12 березня 2002 р. – С. 104-106. 3. Методичний посібник Облік на підприємствах – Баланс – Клуб 2004 р. – № 4 квітень 2004 с. 4. Об утверждении Порядка представления финансовой отчетности: Постановление Кабинета Министров Украины от 28.02.2000 г. №419. 5. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента. М.: Финансы и статистика, 2000. – 524 с.

Bibliography (transliterated): 1. O. Kononenko. Financial statement analysis. – Kharkiv: Factor, 2003. 2. All-Ukrainian business weekly «balance» No. 11 (396), March 12, 2002. – P. 104-106. 3. Manual Accounting in enterprises-balance-Club 2004, 2005. – No. 4 April 2004, p. 204. 4. On approval of the procedure for the presentation of financial statements: the Cabinet of 28.02.2000, No. 419. 5. Balabanov I.T. Fundamentals of financial management. – Moscow : The finance and statistics, 2000. – 524 p.

Надійшла (received) 16.02.2015

УДК 339.117

М. АННАМАММЕДОВ, спеціаліст, НТУ «ХПИ»;

А.В. ФАДЄЄВ, канд. техн. наук, доцент, НТУ «ХПИ»

ЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто завдання основних засобів підприємства не тільки в процесі виготовлення різних видів продуктів, але й при наданні різного виду послуг з ремонту встаткування. Проаналізовано різні шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства як із застосуванням способів автоматизації, механізації, так і шляхи їхнього відтворення. Проаналізовано методи обліку основних засобів в умовах промислового підприємства при зміні вартості основних засобів у процесі РЄ їхньої експлуатації; запропоновані деякі заходи щодо вдосконалювання обліку з використанням автоматизованих систем.

Ключові слова: основні засоби, підвищення ефективності, облік основних засобів, модернізація, продуктивність, амортизація, автоматизація обліку.

© М Аннамаммедов, А.В. Фадєєв. 2015